

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkívüli fõrvénykezés és a közjegyzõi gyakorlat számára

Fõszerkesztõ:
FEKETE LÁSZLÓ Dr.
budapesti kir. közjegyzõ.

Felelõs szerkesztõ és kiadó:
SZEMERJAY-PETRÁN TIBOR Dr.
budapesti kir. közjegyzõ.

Szerkesztõség és kiadóhivatal: Budapest, XIV., Thököly-út 39. Telefon: 297—069
A Magyarországi Királyi Közjegyzõk Országos Egyletének postatakarékpénztár-
csekk számlája: 41.951.

A magyar közjegyzõség eseményei és problémái harminc év távlatában.

A Kir. Közjegyzõk Közlönye harminc évvel ezelõtt, 1907-ben megjelent füzeteit lapozván megállapíthatjuk, hogy három évtizeddel ezelõtt az akkor aktuális kisebb, alárendeltebb jelentõségû problémák meg, vagy nem megfelelõ megoldásuk következtében ha javarészbën tárgytalanokká is váltak, a közjegyzõség egyetemét akkor foglalkoztató fontosabb problémák ma is problémák, s mind ezideig — sajnos — megoldást nem nyertek. Különösen két kérdés szerepelt már akkor is a kar érdeklõdésének homlokterében: *a magyar közjegyzõi rendtartás reformja* és *a jegyzõi magánmunkálati jogosítvány elvonása*. Ez a két probléma nem került le azóta sem a napirendrõl, sõt sajnos három évtized óta e vonatkozásban a közjegyzõi kar állandó, nyomatékos sürgetései, értekezletei, felterjesztései és memorandumai ellenére az illetékes körök részérõl semmi érdemleges intézkedés nem történt.

Mind a két probléma nemcsak a közjegyzõséget érinti közvetlen közelrõl, de szoros összefüggést tüntet fel eminens jogszolgáltatási érdekekkel is s ekként még jelenleg is sajnálatosan megállapítható megoldatlanságuk miatt az elmúlt három évtized igazságügyi kormányzata részérõl e vonatkozásokban kétségtelen mulasztást, vagy legalább is a jogszolgáltatási érdekek nem tökéletes hûségû szolgálatát konstatalhatjuk. Azt ugyanis, hogy úgy a közjegyzõi rendtartás reformja, mint a jegyzõi magánmunkálati jogosítvány megvonása, elsõrendû jogszolgáltatási kérdés, úgy

A magyar közjegyzõség eseményei és problémái harminc év távlatában. (Szpt.)

Rátz Oszkár dr.: Néhány reflexió a kir. Kuria P. I. 2469/1937. sz. ítéletéhez fûzött reflexiókhoz.

Kovács Géza dr.: A kari harmónia szolgálatában. Közlemények.

Kinevezések.

Halálozás.

Felsõházi tagválasztások.

Az ügyvéd vizsgáló bizottság új elnöke.

A nyugdíjintézet ülései.

A magyar ügyvédi kar új képviselõi.

Felügyeleti vizsgálatot eirendelõ végzés ellen fellebbezésnek nincs helye.

Anachronizmus.

Osztályrabocsatás külön okiratba is foglalható.

Végrendelet kihirdetésének mellõzése.

Felhívás.

Rendeletek.

Jogi és illetékügyi irodalmi szemle.

Magyar Jogi Szemle.

Polgári Jog.

Az Ügyvéd.

Illetékügyi Közlöny.

Joggyakorlat.

Magánjog.

Illetékjog.

hiszük szakértő jogászok előtt körülményesebben indokolni felesleges. Elég ha reámutatunk arra, — bár még ezt is feleslegesnek tartjuk — hogy a közjegyzői intézmény a modern jogállamokban nélkülözhetetlen s majdnem mindenütt valódi rendeltetésének megfelelően jobban és céltudatosabban kiépített szerepkört tölt be, mint nálunk s így nemesak a közjegyzői karnak, hanem a jogszolgáltatásnak is fontos érdeke az, hogy annak keretében tulajdonképeni hivatásának megfelelően szervezett, az elavult rendtartási rendelkezésektől megszabadult modern közjegyzői intézmény működjék s nyújtson minél tökéletesebb jogbiztonságot. Arról pedig, hogy mennyire jogszolgáltatási érdek a jegyzői magánmunkálati jogosítvány megvonása, az Urnak 1937-ik esztendejében szinte szégyenkezve kell írunk. Szégyenkezve kell elmerengnünk a fölött az elszomorító tény fölött, hogy Magyarországon a jogkereső közönség vitális érdekei egy részének szolgálata még jelenleg is törvényes felhatalmazás alapján olyan kezekben van, amelyek minden szakszerű kiképzés nélkül folytatott működésükkel súlyosan diszkreditálják a magyar jogszolgáltatást s okoznak felbecsülhetetlen, tényleges anyagi károkat a jogkereső közönségnek. Ezen a vonalon, e fölött a súlyos tény fölött már nem merengeni kell, hanem az ország egész jogászsadalmának összefogva erőteljes demonstrációban kell követelnie ennek a legsötétebb szaharai jogrendszerbe sem beillő jogszolgáltatási abusushoz haladéktalan megszüntetését.

Három évtized illetékes passzivitása után örvendetesen és lojalisan kell regisztrálnunk mindkét vonatkozásban a jelenlegi igazságügyi kormányzat részéről bizonyos megértő és cselekvő készséget eláruló jóakaratot. A közjegyzői rendtartás reformjának előmunkálatai az igazságügyminisztérium illetékes ügyosztályában már folyamatban vannak. Hogy mikor és milyen formában fog megvalósulni az új közjegyzői rendtartás, az természetesen még a jövő titka. A jegyzői magánmunkálatok kérdésében pedig szintén remélhető bizonyos elhatározó lépés annak következtében, hogy az általánosan titkos választói jogra vonatkozó törvényjavaslat a legrövidebb időn belül a képviselőház elé kerül. Ha a választás minden vonalon titkos lesz, akkor viszont jelentősen alászáll a községi jegyzők politikai szolgálatainak értéke, úgy, hogy az amúgy is „tülerhelt“ jegyzőket könnyebben lehet megszabadítani a magánmunkálkodás terhétől s vissza lehet őket adni valódi, közigazgatási hivatásuknak. Ezt most már haladéktalanul megtenni a fentiektől eltekintve annál is indokoltabb, mert ez

által az egészségtelenül túltömött ügyvédség nagyon súlyos helyzetén minden numerus claususnál hatásosabban és jelentősen segítenének s emellett a jogkereső közönség érdekeinek megvédését s a jogbiztonság megszilárdítását minden más eszköznél hathatósabban biztosítanák.

Visszatérve ezekután a Kir. Közjegyzők Közlönye három évtizeddel ezelőtt megjelent számaiban való tallózásunk részleteire, meg kell mindenekelőtt emlékeznünk arról, hogy a közlöny akkori szerkesztője, nehaj Charmant Oszkár dr. a budapesti kamara későbbi elnöke volt, főmunkatársként működött pedig Holitscher Szigfrid dr. akkori budapesti közjegyzőhelyettes, a budapesti kamara jelenlegi elnökhelyettese, aki tulajdonképpen maga vezette a közlöny szerkesztésének nehéz munkáját s aki ennek az évfolyamnak hasábjain is különösen nagy terjedelmű és értékű irodalmi munkásságot fejtett ki. Külön tanulmányként hét folytatásban jelent meg ebben az évfolyamban az új svájci házassági vagyonszétosztó tárgyaló szakszerű ismertetése, emellett igen sok külön cikket és közleményt írt ennek az évfolyamnak minden számába. Az ő írásai ekkor is, mint mindenkor magukon viselték nagyvonalú jogászi felfogásának, kitűnő judiciumának, erős gyakorlati érzékének s általában kiemelkedő jogászi egyéniségének előkelő bélyegét. Mint a magyar közjegyzői karnak már akkor is egyik legértékesebb tagja szorgalmas irodalmi munkásságával eredményesen állította a közlöny 1907. évfolyamát is a közjegyzői intézmény és a magyar jogszolgáltatás intenzív szolgálatába.

Az 1907. évfolyam 1. és 2. számában jelent meg Tarján Béla dr. volt tiszafüredi kir. közjegyző, jelenleg a szegedi kamara elnökének cikke „A kir. közjegyző szerepe a főpapi hagyatékok leltározásánál“ címen. Az 1. számban még Bognár József dr. volt bódmezővásárhelyi helyettes, jelenleg mezőturi közjegyző foglalkozik a közjegyzői díjak behajtásának egy akkor vitás volt részlet kérdésével. Ugyancsak az 1. szám közli a kolozsvári kir. ítélőtáblának 36. számú teljes ülési megállapodását, amely szerint ha a hagyatéki tárgyaiason a felek a vagyontárgyak értékét felemelik, a közjegyzői díjak megállapításánál ez a felemelt érték veendő figyelembe, a leltári érték leszállítására vonatkozó bejelentés ellenben nem. A kolozsvári kamara 1906. október 20. napján Dorgó Albert elnöklete alatt tartott közgyűléséről hoz tudósítást az 1. szám s e szerint a kamara póttagjává választották meg többek között Körössy Bertalan dr. volt besztercei, jelenleg budapesti kir. közjegyzőt. A kassai közjegyzői kamara Kassán 1906.

november 11. napján tartott üléséről hozott tudósítás szerint a kamara sürgeti a közjegyzői törvény reformjának napirendre tűzését s a jegyzői magánmunkálkodásból keletkezett s folyton növekvő visszaessék orvoslását.

A 2. szám Polonyi Géza igazságügyminiszternek a képviselőház 1907. januárius 19-iki ülésén történt felszólalásából közli a következő érdekes részletet: „Meg kell még emlékezni a közjegyzőség intézményéről. A közjegyzőségeknél, amelyek az állami igazgatás terén üdvös, jó feladatokat töltenek be, lelkiismeretesen és általában véve közmegnyugvásra, némely tekintetben kívánivaló merült fel. Így elsősorban felmerült az, hogy egyes közjegyzőségek túlságosan nagyok, mások pedig alig bírnak megélni. Ez a tényleges helyzet kétségkívül megvan, azonban ezen csak úgy lehet segíteni, ha az ú. n. nagy közjegyzőségek megfelelően megosztatnának és az illető helyeken, ahol a területnek helytelen felosztása okából az egyik koplal, a másik dúslakodik, a megfelelő kiigazítások megtörténnek. Ugyancsak kötelességemnek fogom ismerni és már most kijelentem, hogy a közjegyzőségek betöltésénél feltétlenül elismerem a közjegyzői helyetteseknek igényjogosultságát. Bár nagyon nehéz dolog, de előre bejelentem, hogy minden kísértésnek ellenállok és a közjegyzőségek betöltésénél hat közjegyzőség közül hármát közjegyzői helyettesessel, kettőt ügyvéddel és egyet bíróval szándékozom betölteni. A közjegyzők részéről felmerült általános óhajnál fogva a szaktanácskozmányokon, amennyiben őket érdeklő kérdés merül fel, kötelességemnek fogom tartani őket mindenkor meghallgatni.“ Ugyancsak ez a szám közli a Jog című szaklap két közleményét, amely a községi jegyzők magánmunkálkodásával kapcsolatban kiáltó visszaélésekről emlékezik meg. Az érdekes és sajnosan jelenleg is aktuális, bár immár nem csak a néhai Tisza István, hanem az azóta szerepelt sok miniszterelnök nagyobb dicsőségét szolgáló magánmunkálkodási visszaélésekről szóló cikkből közöljük az alábbi részleteket:

„Más művelt országokban ügyvédi, orvosi, mérnöki praxist ismernek, minálunk, Tisza István nagyobb dicsőségére, — nem hiába választotta meg őt az országos jegyzői egyesület díszelnökévé, — rendszeren gyenge qualificatióval bíró jegyzők, számos esetben praxisuk után 6-7000 koronát is meghaladó magánjövedelemnek is örvendenek. E jegyzői praxisból példaképpen csak néhány esetet akarok felemlíteni. Egy jómódú földesúrnak nővére elhalván, ez utóbbi körülbelül 300,000 korona értékű hagyatékának rendezésével községi jegyző bizatott meg, ugyanakkor körülbelül 200 holdnak a parcellázását, tehermentesítését is ő végezte; e jegyző, aki a törvény szerint „közigazgatási hivatalnok“, magánügyben utazgatott, a pénzügyekkel érintkezett, végül pedig az ügyek befejezése után, összes utikölt-

ségei- és készkiadásainak megtérítésén felül, időmulasztási és ügyködési díjak fejében még 2000 koronánál is többet kapott. Pedig a járásban vannak derék ügyvédek is. Egy másik esetben a kir. járásbíró egy jómódú gazdaember hagyatékának a tárgyalását rendelte el, a jegyző ezt természetesen igen jól tudta, de azt is tudta, hogy az özvegy a hagyatékánál csekélyebb vagyont gyermekeinek akarja átadni; azért tehát közvetlenül a tárgyalás előtt, annak módja szerint megcsinálta az úgynevezett átadási szerződést s azt a telekkönyvhöz külön kérvénnyel benyújtotta, holott a tárgyalás alkalmával osztály alá bocsátás útján 10 korona díjtöbblettel lehetett volna a dolgot elvégezni. Csak az átadási szerződés, a telekkönyvi keresztülvezetéssel természetesen több pénzbe került, mint amennyibe a hagyatéki tárgyalás az osztály alá bocsátással együtt került volna.

Igy fundáltak ki a zöldsztal mellett, hogy miképp lehetne a perenkívüli eljárást a népre nézve olcsóbbá tenni. Többször előfordul, hogy a községi jegyzők oly hagyatéki ingatlanokat, ahol kiskorúak érdekelve vannak, a hagyatéki eljárás keretén kívül, avval mintegy párhuzamosan, az 1894. évi XVI. t.-cz. 95. §-a ellenére, önkéntes árverésen, — egy csomó szerződés elkészítése mellett — eladnak és meg se várván a tárgyalás eredményét, hagyatéki hitelezőket kielégítenek, pénzeket, amelyek néha nagykorúakat is illetnek, a gyámpénztárnál letétbe helyeznek s így az egyöntetű és a törvényben előirt eljárást, természetesen nem az ő hátrányukra, megzavarják. Ezekhez hasonló eseteket akárhányat lehetne felemlíteni és azt is, hogy a szerződések, valószínűleg túl elfoglaltság miatt, néha hónapokon át hevernek az íróasztalán, amíg végre a telekkönyvi hatósághoz beadatnak. Akik ügyvédnél vagy közjegyzőnél készíttetnek szerződéseket, azok akkor, ha adó-, illeték-, anyakönyvi vagy katonaiügyben a jegyzőhöz fordulnak, gyakran alapos lehordásra el lehetnek készülvén. De, ami a fődolog, a praxis szépen jövedelmez s így a közigazgatás legalsóbb fokú hivatalnokai kitünően élnek, vagyont szerezhethetnek és amellet még nyugdíjképesek is; holott a sokkal nagyobb qualificatióval bíró más állami és közigazgatási hivatalnokok és közegek úgy vannak dotálva, hogy éppen csak éhen nem halnak. A jelenlegi jegyzői intézmény, mint ilyen, a jog- és kulturállam epithetonokkal dicsekvő Magyarországnak nagy szépséghibája; mert a politika és közigazgatási jog alapelvéivel határozottan ellenkezik, hogy a képzettségének megfelelő, rendes fizetést húzó nyugdíjképes állami vagy közigazgatási hivatalnok, aki az elsőfokú hatóságnak a tagja — még ha szakképzettséggel bírna is — rendszeresen magánkeresettel és ügyködéssel foglalkozzék. Ezt az igazságot mindenki be fogja látni, csak az nem aki nem akarja.“

„Alighogy az új telekkönyvi rendtartás tárgyában tartott ankét a telekkönyvi beadványokra vonatkozólag az ügyvédi és közjegyzői kényszer mellett nyilatkozott, az ország községi jegyzői rögtön mozgolódnak és nagyszabású akciót terveznek. Így a tolnamegyei völgyeségi járás jegyzői egyesülete a „Magyarország“ egyik számában felhívást intéz az ország összes jegyzőihöz, amelyben ezeket mondja: „Kartársak, foglaljatok állást e káros, nemcsak reánk, de az egész falusi nép érdekeire is feltétlenül vészthozó tervek ellen, forduljatok már most országgyűlési képviselőtökhöz, felkérven őt, hogy foglaljon már most állást igazságos, jogos és közérdekű mozgalmunk mellett és a minister úr veszedelmes és káros tervei ellen. For-

duljatok a mi érdekeinket pártoló sajtóhoz és tartsunk mielőbb országos jegyzői congressust, ameyen megbeszéljük erkölcsi és anyagi, főleg tartáhatatlan erkölcsi helyzetünk mikénti orvoslásának módozatait.“ Vétkes könnyelműség volna, ha az ügyvédek és közjegyzők az ilyen praepotens fellépéssel szemben ellenakciót nem indítanának. Rá kell mutatni arra, hogy egy bukott kormányrendszer politikai célokból honosította meg nálunk a rendszeres jegyzői magánmunkát. Rá kell mutatni arra, miszerint a politika és közigazgatási jog alapelveivel ellenkezik, hogy képzettségüknek megfelelő, rendes fizetést húzó, nyugdíjképes állami vagy közigazgatási hivatalnokok, akik hatósági tagok, legnagyobbbrészt anyakönyvvezetők is, magánkeresettel és ügyködéssel foglalkozzanak. Nincs Európában egyetlenegy jog- és kulturáliam, ahol ilyesmit megtünnének. Rá kell mutatni arra, a méltánytalanságra, hogy amíg más állami és közigazgatási közegek és hivatalnokok, akikre legalább oly fontos javak vannak bízva, mint a közigazgatás e hivatalnokaira, tengődnek és nyomorognak, addig a jegyzők közül akárhányan, legtöbb esetben kisebb qualificatióval állandó fizetés, ingyen lakás és nyugdíjjogosultság mellett, adatokkal megállapítható magánkereset és ügyködés útján, az 5000 koronát is meghaladó évi jövedelemnek örvendenek. Rá kell mutatni arra, hogy minden szakmánál megkívántatik a szakképzettség, miért legyen tehát helye éppen a joginál a kuruzslásnak? Helyes-e, hogy jogi szakképzettséggel nem bíró egyének majdnem korlátlanul jogügyleteket készíthessenek, blankettákat és nem ritkán selejtes okiratokkal és kérvényekkel a bíróságokat elárasszák és ezáltal felesleges munkával terhelték?

Rá kell mutatni arra, hogy a jegyzők által tervezett agitáció csakis a magánérdek védelmét célozza, a nép érdekeit sem az anket, sem a telekkönyvi tervezet nem sérti. Ma Magyarországon olyanok a közlekedési viszonyok, hogy a falusi nép könnyen juthat a járás székhelyére, a nagyobb községekben pedig ügyvédek is letelepedhetnek; az pedig nem áll, hogy a jegyzők munkája olcsóbb, mert sok esetben a falu népe többet fizet a jegyzőnek, mint a hivatott szakembernek. Európa kulturállamaiban sehol sem létezik a jegyzői magánmunka, de azért a népnek ez éppen nem hiányzik és jól érzi magát. A felhívás szerint úgy látszik, hogy a jegyzők egy szolgabíró társadalmi állásával talán igen, anyagi javadalmazásával azonban már sehogyszem érnék be. Vannak járások, sőt egyes törvényhatóságok is, ahol a jegyzők a tényleges hatalmat már magukhoz ragadták; legközelebb már a szakembernek és az országgyűlésnek is ők akarnak diktálni. Vissza kell szorítani őket arra a helyre, amelyet betölteni hivatvák; mielőbb pedig ellenmozgalmat kell indítani a jog, igazság, úgy az igazi közérdek szemelött tartásával.“

A 2. szám közlése szerint kinevezték közjegyzőkké a többek között Pottyondy Béla dr. szombathelyi helyetttest és Bárdió Ferenc dr. sümegi ügyvédet Szombathelyre, Mike Imre dr. budapesti albirót Nagyatádra kir. közjegyzőkké.

A 3. szám első cikke a szerző megnevezése nélkül nyilván azonban a főmunkatárs Holitscher Szigfrid tollából foglalkozik Polonyi Géza igazságügyminiszternek a fentiekben közölt a köz-

jegyzőséget érintő kijelentéseivel s különösen éles hangon bírálja a törvénytelen kinevezéseket. A cikk szerint ugyanis Polonyi Géza több olyan egyént nevezett ki közjegyzővé, aki nem is adta be pályázatát, sőt kinevezett újonnan rendszeresített állásra is pályázat nélkül közjegyzőt. Ez a szám hoz tudósítást a budapesti kamarának Rupp Zsigmond elnöklete alatt 1907. március 10. napján tartott közgyűléséről, amely a törvénytelen kinevezések, az állászsaporítások és a rendtartás reformja kérdésében felterjesztéssel élt Günther Antal új igazságügyminiszterhez. Az országos egylet Zimányi Lajos elnöklete alatt 1907. februárius hó 24. napján tartott üléséről közölt tudósítás szerint az elnöki jelentés nyomatékosan tiltakozik a jegyzők magánmunkálkodása ellen. A 4. számban a volt közjegyzői nyugdíjintézet közgyűléséről olvasunk tudósítást, amely szerint az intézet vagyona 1906. év végén 160215 korona volt. A kassai közjegyzői kamara külön felterjesztését közli ez a szám a kötelező közjegyzői gyakorlat törvénybeiktatása és a jegyzői magánmunkálatok megszüntetése tárgyában. A debreceni kamara 1907. februárius hó 17. napján tartott ülésén a kamara választmányi tagjaivá választotta meg a többek között Kovách Elek dr. nyiregyházi és Barcs Béla volt kisvárdai, jelenleg budapesti kir. közjegyzőket.

Az 5. számban a kereskedelmi társaságok illetekeiről irt Holitscher Szigfrid főmunkatárs cikket s ugyancsak ő irt a 6. számba is cikket magánjogi gyakorlatunkról. Közjegyzőkké neveztek ki e szám közlése szerint többek között Galánffy János kir. ügyészt Debrecenbe, Cselley Kálmán dr. helyetttest Magyaróvárra, Ónody Kálmán dr. helyetttest Felsővisóra (jelenleg Tiszafüreden működik), áthelyezték Králik Árpád dr. dunaszerdahelyi közjegyzőt Nagyszombatba (jelenleg budapesti közjegyző). A 7. szám vezetőcikkét Törvényjavaslat a csekkről címen ugyancsak Holitscher Szigfrid irta. Ebben a számban közlik s kritikai méltatás tárgyává teszik Tóth György dr. volt kolozsvári táblai tanácsjegyzőnek (jelenleg a Kuria bírása) a „Jog“ című szaklapban megjelent cikkét arról a kérdéstről, hogy a hagyatékot tárgyaló közjegyző jogosult-e az osztályrabocsátást külön okiraba foglalni, vagy csak külön jegyzőkönyvbe. A cikk-író a külön jegyzőkönyv kötelező volta mellett foglalt állást, viszont a kolozsvári tábla ebben a kérdésben két ellentétes határozatot hozott (A kérdés a gyakorlatban most már a külön jegyzőkönyv fakultatív lehetőségével — éppen a jelen számban közölt másodbirói határozat szerint is — tisztázottnak tekinthető.)

A 8. számba Szécsi Ferenc dr. volt hatvani, jelenleg pest-

szenterzsébeti kir. közjegyző irt cikket a hagyatéki ingatlanok becsléséről. Ugyancsak ő foglal állást ebben a számban közölt, az országos egyesülethez intézett beadványában a polgári törvénykönyvet előkészítő bizottság tagjai sorába a közjegyzői kar képviselőinek meghívása kérdésében. A 9. szám a Budapesten 1907. október 7-9 napjain megtartott országos ügyvédgyűlés napirendjén szerepelt annak az indítványnak hatása alatt áll, amely szerint egyes ügyvédek közjegyzői jogosítvánnyal volnának felruházandók. Az indítványt tudvalevően az ügyvédgyűlés sem fogadta véglegesen el, hanem előkészítés végett bizottsági tárgyalás elé utalta. Az indítvány különben — nyilván az ellene felsorakoztatott érvek hatása alatt — további érdemi tárgyalás alá nem is került. Ezzel a kérdéssel foglalkozott igen tárgyilagos és meggyőző érveléssel a 9. szám két cikke s az a tudósítás, amelyet az országos egyesület 1907. október hó 20. napjára egybehívott rendkívüli közgyűlése lefolyásáról s ezen közgyűlésen Charmant Oszkár előadó részéről előterjesztett és egyhangúlag elfogadott határozati javaslatról közöltek. Mindakét cikk, a Charmant határozati javaslata s a közgyűlésen több felszólaló különös nyomatékkal mutatott rá arra, hogy az ügyvédség sorsán leginkább az segítene, ha a „diplomátlan“ ügyvédektől, a községi jegyzőktől a magánmunkálkodási jogosítvány megvonatnék. Közli még ez a szám a Jogtudományi Közlönynek egy vidéki ügyvéd aláírással ellátott cikkét, amelynek végső megállapítása ez: „Nemcsak önmagunk iránt tartozó sürgős kötelességet teljesítenének, hanem az igazságügyi közérdeknek is fontos szolgálatot tennének az ügyvédi kamarák, ha a közjegyzői kamarákkal karöltve indítanak meg a közös akciót arra nézve, hogy az a világszerte unikumként álló, ép oly veszélyes és káros, mint felesleges jogszolgáltatási anomália: a közigazgatási hivatalnokok — községi jegyzők — államilag szabadalmazott zugirászkodása jogrendszerünkől végre valahára kiküszöböltessék.“ Mindezekben a közlésekben kifejezésre juttatott álláspont ma is vitathatatlanul helyes és aktuális éppen csak — három évtized állandó ostroma ellenére — annak hivatalos elismerése és a megfelelő intézkedés nem következett még mindig be. Az évfolyam utolsó számában Holitscher Szigfrid irt a váltóóvások reformjáról igen figyelemreméltó cikket. Ez a szám közli a felhívást a helyettesek országos egyesületének megalakítása céljából 1907. december 15. napjára egybehívott országos értekezletre, közöl továbbá tudósítást a szombathelyi kamara közgyűléséről, amelyből felterjesztést intéztek az igazság-

ügyminiszterhez a közjegyzői intézménynek különösen a hatáskör kiterjesztésével való megreformálása, valamint a jegyzői magánmunkálkodás megszüntetése tárgyában. Ez a közgyűlés különben a választmány póttagjává választotta Pottyondy Béla dr. szombathelyi s a fegyelmi bíróság póttagjává Hanny Tódor dr. győri kir. közjegyzőt.

* * *

Három évtized elmultával tehát ott áll, javarészen ugyanazon kérdések megoldását sürgeti a magyar közjegyzőség, mint három évtizeddel, sőt 63 évvel ezelőtt. Azt az intézményt pedig, amely hivatását, rendeltetését megfelelően tölti be, fejleszteni kell, különben grafikonja a sorvadás felé hajló vonallá görbül. A magyar közjegyzői intézmény életképességéről 63 év alatt minden szakértő részéről elismert tanubizonyságot, a magyar jogszolgáltatásnak pedig nagyértékű szolgálatot tett. Ha nem is nézzük tehát a külföldi példákat, amelyek a közjegyzőségnek minden kulturállamban való modernné fejlesztéséről egyként tanuskodnak, a magyar közjegyzői intézményt rendeltetés- és korszerűen fejleszteni kell, mert a magyar jogrendszernek fontos szerepet megfelelően betöltő kiegészítő része. A jelenlegi magyar igazságügyi kormányzatnak a fentiekben már méltatott megértő jóakarata alapján jogos a reménységünk arra, hogy ez a fejlesztés az új közjegyzői rendtartás megvalósításával, de meg a jegyzői magánmunkálkodás megszüntetésével is, a közeljövőben meg is történik. (Szpt.)

Néhány reflexió a kir. Kuria P. I. 2469/1937. sz. ítéletéhez fűzött reflexiókhoz.

Az esetet csak a Kir. Közjegyzők Közlönye novemberi számából ismerem.

Nem is az ítéletet, vagy t. Kartársaimnak e számban megjelent reflexióit óhajtom bírálat tárgyává tenni, hanem magát a kérdést: az 1876:XVI. t.-c. 23... ahogy a címe is mutatja általában a halálesetre szóló intézkedések alakai kellékeiről intézkedik.

A törvény egész szövegében tehát azokról az érvényességi formákról tárgyal, amelyek bármilyen halálesetre szóló intézkedés joghatályához szükségesek.

A törvény taxative foglalkozik ezekkel az alaki érvényességi kellékekkel.

Első fejezetben az írásbeli magánvégrendeletek alakosságait, a második fejezetben a szóbeli magánvégrendeletekét sorolja fel összesen 20 paragrafusban. A III. fejezet „a közvégrendeletekről és közjegyzőknél letéteményezett írásbeli magánvégrendeletekről“ intézkedik.

A közvégrendeletekre vonatkozólag csak annyit mond e fejezet első (a törvény 21.) szakaszában: „Közvégrendeleteket közjegyző és kir. járásbírók előtt az 1874. XXXV. törvénycikkben előírt módon lehet tenni.“ Kiegészíti ezt azzal, hogy némák és siketnémák továbbá 18 éven aluli — végrendelezési képességgel bíró — kiskorúak csakis közvégrendeletet tehetnek. S végül kiterjeszti e törvény 12. és 13. §-ának rendelkezéseit a közvégrendeletekre is.

Igy e szakaszban, összesen három mondatban végez a közvégrendeletekkel. Amiből nyilvánvaló, hogy közvégrendelet csakis és egyedül az 1874:XXXV. t.-c.-ben szabályozott alakosságoknak megfelelően készült közokirat lehet.

Magánvégrendelet tehát az 1876:XVI. t.-c. 23. és következő §-aiban körülírt végrendelet is.

De ez kitűnik abból is még világosabban, hogy az 1876:XVI. t.-c. III. fejezetében az előbbieket szerint egyetlen (a 21.) szakaszban három mondatban letárgyalt közvégrendeletek után a törvény áttér a 22. §-ban a közjegyzőnél letett magánvégrendeletek tárgyalására.

Ezt ismét egyetlen szakaszban — a 22.-ben — sőt egyetlen mondattal intézi el, ismét az 1874:XXXV. t.-c.-re, de most már csakis ennek 106. §-ra utalással, rendelvén: „írásbeli magánvégrendeletnek a közjegyzőnél való letétele az 1874. évi XXXV. t.-c. 106. §-a értelmében történik.“

Nyilvánvaló, hogy az így letett végrendelet magánvégrendelet és érvényességgel csak önmagából bír, tehát eleve, már a letétel előtt birnia kell az írásbeli magánvégrendelet érvényességi kellékeivel.

Ezenkívül alapít most a törvény a 23. és különösen a 24. és 25. §-aiban olyan új, eddig (az 1876:XVI. t.-c. hatályba lépte előtt) érvényben nem volt alaki érvényességi kelléket, hogy úgy mondjam az írásbeli magánvégrendeletnek egy új formáját, amikor a 23. §-ban kimondja, hogy a végrendelet érvényes akkor is, ha a holograf végrendeletet, vagy a két alkalmas tanu előtt a törvény-

szabta módon aláírt allograf végrendeletet a végrendelező maga személyesen adja őrizetbe és ez alkalommal a közjegyző előtt kijelenti, hogy ez okirat az ő végrendeletét tartalmazza.

A 24. § szabályozza a közjegyző eljárását ennél a letétbe vételnél és azt is előírja, hogy a közjegyzőnek figyelmeztetni kell a letevőt a végrendelet alaki kellékeire.

A 25. § aztán minden kétséget kizáróan megállapítja azt, hogy ez a 23. és 24. §-ban körülírt forma lényegében abban áll, hogy a közjegyzői aktus az egyébként a magán végrendeletben megkivánt kettővel több tanu hiányát pótolja.

Ugyanis (kissé homályos szövegezésben) azt mondja ez a 25. szakasz, hogy az egyébként kellékhányos, de 23. és 24. §-ban előírt kellékeknek megfelelő és ott szabályozott módon letett végrendelet érvényessége — még ha előbből is datálódott — csak a letétel pillanatától és a letétel tartamára áll fenn. Amiből viszont következik, hogy az érvényességét csakis a szabályszerű letétel, tehát az itt megszabott közjegyzői aktus és természetesen ezenfelül minden közjegyzői aktushoz megkivántató tehát az 1874:XXXV. t.-c.-ben megszabott összes érvényességi kellékek szerint is joghatályos közjegyzői ténykedés adja meg, az egyébként magánvégrendeletként meg nem álló okiratnak!

Más szóval az 1876. 23. stb. szerint letett végrendelet, magánvégrendelet, amelynek érvényességi kellékei:

1. egy egyébként kellékhányos — tehát önmagában érvénytelen — írásbeli végrendelet, mégis a 23. §. kellékeivel ellátva,
2. a végrendelezőnek az átadáskor tett személyes nyilatkozata a közjegyző előtt, hogy ez az okirat az ő végrendelete és
3. a közjegyzőnek általában az 1874. XXXV. tc.-ben és speciálisan az 1876. XVI. tc. 24. §-ában szorosán körülírt ténykedése és az erről készült — jegyzőkönyvnek nevezett — okirat, amely a szabályszerű aktusról tanuskodik.

4. a közjegyzői őrizet folytonos tartama.

Ha az okirat maga egy szabályszerű kellékekkel ellátott magánvégrendelet, úgy az okirat önmagában is érvényes és az őrizet ténye, nem jogalapító, hanem egészen más célt szolgál — esetleg csak az elkallódás kizárását.

Mindezekből nyilvánvaló, hogy egy a kir. közjegyzőnél letett végrendeletnél külön kell az érvényesség megállapításánál vizsgálat tárgyává tenni

1. magát a magánokiratot: vajjon általában megfelel-e az 1876. XVI. tc.-ben szabályozott érvényességi kellékeknek, amely

esetben a végrendelet alakilag önmagában is érvényes, de ha nem, legalább a 23. §-ban körülírt alakításoknak megfelel-e.

2. Ha legalább ez utóbbi kellékeknek megfelel, vizsgálni kell, hogy a közjegyző eljárása és az általa felvett okirat az 1874. XXXV. tc. szabályainak megfelel-e általában és ha igen, vajjon ezenfelül még az 1876. XVI. tc. 23. és 24. nemkülönben 25. §-szerint készült-e; ha igen, hogy végül

3. a végrendelező halála pillanatában még őrizetben volt-e?

Mindebből nyilvánvaló, hogy egy — az 1876. XXXV. tc. 23-25. §-ai előírásai szerint szabályszerűen letett magánvégrendelet érvényessége esetleg mindezekon kívül a közjegyzői okirat és általában a közjegyzői ténykedés érvényességét szabályozó 1874. XXXV. tc.-ben körülírt valamilyen kellékhányon múlhat, mert az egyébként kellékhányos magánvégrendelet érvényességéhez éppen a kellékhányt pótoló közjegyzői aktus érvényessége kívántatik meg.

Hogy most a konkrét esetre térjek:

Véleményem szerint az érdekelttség abszolút és objektív kizáró ok. Nem a közjegyző szubjektív tudata által hat az ügyletre.

Érdekelt közjegyző aktusa, ab ovo nem lehet joghatályos ténykedés. Ily ténykedés nem pótolhatja az 1876. XVI. tc. 23. §-a szerint megfelelő, de egyébként alakilag érvénytelen magánvégrendelet hiányait.

Véleményem az, hogy — a fentiek szerint boncolt törvénynek szellemében a kir. Kuria ítélete inkább ennek a sui generis végrendeleti formának lényegét világítja meg s így nemhogy bizonytalanná, de inkább teljesen tisztázottá teszi a kérdést.

Elvégre az semmi nehézségbe nem ütközik, hogy a kir. közjegyző a hozzá forduló félnek az 1876. tc. 24. §-ban előírt kioktatáson felül, még azt is megmondja, hogy csak abban az esetben járhat el érvényesen, ha a végrendeletben nem érdekelt.

Nem érthetek egyet tehát Hirkó Boldizsár dr. kollégámmal, aki az érvényességnél a közjegyzői érdekelttség tudatosságát tartja vizsgálándónak.

Egy szubjektív tényezőt nem lehet ily nagy fontosságú kérdésben alapul vetni, akkor amikor ennek objektív ismérvei is vannak.

Azt, hogy nekem magamnak miről van tudomásom, rajtam kívül csak a jó Isten tudhatja bizonyosan.

Azt azonban, hogy érdekelt vagyok-e egy ügyben vagy sem, tőlem függetlenül, objektív módon meg lehet állapítani.

Feltétlenül meg kell maradnunk tehát az érdekelttség objektív ismérveinek vizsgálatánál.

De nem érthetek egyet Daróczy Gusztáv dr. kartársam fejtegetéseivel sem, mert — amint fentebb kimutattam, a törvény a hiányos két tanu helyét közjegyzői aktus hitelességével pótolja (amit különösen érthetővé tesz az a rendelkezés, hogy hiányt pótló közjegyzői tény csak addig sugározza reá mintegy az érvényesítő jogi hatást az egyébként érvénytelen végrendeletre — amíg az eljáró közjegyző őrizetében van, tehát az azonosságához és hitelességéhez szó nem férhet!)

Nem a közjegyző érdekelttségén, vagy nem érdekelt voltán múlik tehát a kellékhány pótlás, hanem magán az egész közjegyzői aktus érvényességén.

Ha a közjegyzői ténykedés maga az 1874. XXXV. tc. 49. §-ába ütköző oknál fogva érvénytelen, érvénytelen az egyébként kellékhányos végrendelet is, mert a kellékhányt éppen az érvényes közjegyzői aktus pótolja.

Ha a törvény — mint az 1876. XVI. tc. teszi 9. és 10. szakaszaiban — kifejezetten csak az ügyletnek azt a részét venné ki az érvényesség alól, amely az érdekelttséget megállapítja, megállana az igen tisztelt kartárs úr véleménye. De a közjegyzői törvény 49. eleve kizárja azt, hogy a közjegyző, mint ilyen, tehát hivatalosan és joghatályosan eljárhasson olyan ügyben, amelyben érdekelt stb.

Nem „közjegyző“ ily esetben és nem közjegyzői funkció az, amit egy ilyen közjegyző a kérdéses ügyben végez.

Ha tehát a végrendeleti törvény kifejezetten közjegyzői működést ír elő a 23. §. szerinti érvényességi kellékhez: akkor az egész funkciót kell elsősorban az 1874. XXXV. majd speciálisan az 1876. XVI. tc. szabályai szerint érvényessége tekintetében elbírálni. Ha ebben az ügyben a közjegyző — mint ilyen nem járhat el — funkciója sem sugározhatja rá az ügyletre az érvényesítő hatást s marad az okirat, ami volt: egy kellékhányos magánvégrendelet.

Daróczy dr. kartárs úr felfogása a közjegyzői funkciót a magánvégrendeleti érdekelt tanu jogi állására degradálja.

Rátz Oszkár dr.
enyingi kir. közjegyző.

* * *

A Kir. Közjegyzők Közlönye szerkesztőségének különös előzékenysége folytán alkalman nyílt e cikk tartalmát megismerni és a reflexiók reflexióira néhány rövid mondatban reflektálni.

Pro primo: Boldogan állapítom meg, hogy szerény tanulmányom és Daróczy kartársam értékes cikke viszhangra talált és hogy e jobbadán közjegyzői probléma tárgyalásánál nemcsak a kir. közjegyzői kar, de a jogirodalom művelőinek érdeklődését is sikerült felkelteni. A vélemények összeütközéséből fejlődött a tudomány és ha ez így van, én hálával fogadom ezeket a reflexiókat, mint az érem másik oldalát.

Pro secundo: A kérdés érdemi részének elbírálásánál az előző tanulmány a Kuria ítéletében elsőizben életre kelt jogszabályok közül az egyiket (az érdekelttség abszolút és objektív akadály) helyesnek tartja, míg a másik jogszabály alapját (a közokirati jelleg oszthatatlan — a magánvégrendelet — közvégrendelet) képező téves minősítést bár megállapítja, de az ebből folyó következtetéseket nem vonja le. — Viszont ez a két jogszabály ebben az esetben egymással szorosán összefügg és a Kuria ítélete csak akkor volna kifogástalan, ha még azt is elismernék, hogy a 23. §-szerint őrizetbe vett magánvégrendelet a letétel időpontjával közokirati jellegűt nyert. Ezt azonban tökéletesen megcáfolja a tanulmány.

Ettől függetlenül azonban újból bátorkodom megállapítani, hogy a Kuria ítélete elsősorban a Kő. T. 49. §-ának grammatikai interpretációján alapul.

A kérdés tehát az, helyes-e ennek a törvényhelynek nyelvtani magyarázata, vagy helytelen.

Multkori soraim gondolatmenetében már rámutattam, hogy a Kő. T. 49. §-a mennyiben abszolút és objektív jogszabály, — azt nem a felszínen úszó nyelvtani interpretáció, hanem a mélyebb grammatikai magyarázat, azaz elsősorban a törvényhozó elérni kívánt céljával és annak alapján lehet s szerény véleményem szerint kell is kutatni. Így arra a mai napig meg nem döntött megállapításra jutottam, hogy a Kő. T. 49. §-ának törvénybeiktatásával a törvényhozó célja, a casus legis a közreműködő hiteles személy elfogulatlanságának feltétlen biztosítása volt. A közjegyző nem járhat el oly ügyben, melyben tárgyilagossága biztosítva nincs, így tehát e törvényhely a) pontja szerint, ha abban személyesen érdekelve van.

De ha az érdekelttségről nem tud és nem is tudhat, (zárt végrendelet) nem is lehet elfogult.

Véleményem szerint tehát a Kuria midőn az ítéletét a logikai interpretáció teljes negligálásával lényegében az *elfogultság* megállapítására építette fel, messze eltért a törvényhozónak a 49. §-ban szavakba öntött és megvalósítani szándékolt akaratától.

Az ítéletben közölt jogszabály tehát téves magyarázaton alapszik.

Egyebekben aggályom van a tekintetben is, hogy az érdekelttség objektíven megállapítható-e.

Ha ugyanis a közjegyző a jövőben majd azt is megkérdezi a letétel alkalmával, vajjon ő személyesen nincs-e érdekelve a végrendeletben, ismét csak azt a tényt fogja *megtudni*, amit a letevő vele közöl. Az érdekelttséget objektíven tehát csak akkor állapíthatná meg, ha a zárt végrendeletet felbontaná. Erre viszont nincs joga. (Újból visszatértünk tehát a cikkemben kifogásolt szubjektív tudathoz.)

De tovább megyek e kérdés lényege felé. Képzeljük el azt, hogy a végrendeletkezőnek sejtelve sincs arról, hogy egyes intézkedéseivel a közjegyző személyes érdekelttségi körébe tévedt. Például életjáradékot hagy olyan valakinek, kinek eltartására a közjegyző valamely nem családjogi viszonyon alapuló jogcímen köteles. A közjegyző kérdésére tehát teljes jóhiszeműséggel tagadóan válaszol. Egész végrendelete érvénytelen? Az érdekelttség objektív alapon azonnal megállapítható?

Vagy ezek szerint egész végrendelete érvénytelen lenne annak a végrendeletkezőnek is, aki félmillió hagyatékából öreg zsebóráját emlékül régi barátjára, a közjegyzőre hagyja és ezt érthető nobilitásból a közreműködő közjegyző előtt elhallgatja? És érvénytelen lenne még abban az esetben is, ha a hagyományos közjegyző még az örökhatyó előtt halt is volna meg és így az inkább praetium affectionissal értékelhető aranyórára esetleges igényét már nem is érvényesítheti?

Én úgy vélem, ezekben az ítéletekben kifejezett jogszabály csupán a mögöttük álló kényszerítő fizikai hatalmat testesítené meg, de hiányoznék belőle az emberi lélekben gyökerező igazság érzete. Már pedig Grosschmid szerint ez az igazság érzete minden jogszabály alapja és legfőbb támasza.

Hirkó Boldizsár dr.

A kari harmónia szolgálatában.

Mint a közjegyzői karnak nem a helyettesi karból kinevezett tagja, hosszabb idő óta csendes resignációval veszek tudomást — jelen igénytelen soraim tárgyára vonatkozó eszmecsereből kifolyólag mondhatnám azt is, hogy veszünk tudomást többen kartársak — Közlönyünknek a más pályáról kinevezett kartársak kinevezésének közlése alkalmával megjelent és e kinevezésekre vonatkozó közleményeiről, a kinevezések alkalmából a kar kebelében hallott megjegyzések registrálásáról, karon kívüli kommentárok közléséről.

Jóllehet készségesen elismerem, hogy e közleményeknek a kar minden egyes tagja által ismert elvi álláspont leszögezése a célja, melyek expressis verbis minden személyi kérdés kikapcsolásával kívánják e célt szolgálni, mégis aggályaim vannak az iránt, hogy a személyes kérdés kikapcsolása minden egyes esetben sikerül-e úgy, hogy e közleményeknek, registrálásoknak és kommentárok közlésének személyi éle már nem lehet és azok további hatásukban az oly fontos kari harmónia és kollegialitás rovására tehát már nem eshetnek. Én kételkedem ebben, sőt az az érzésem, hogy azok mellett annak veszélyes eshetősége is fennforog, miszerint a közjegyzői karnak két táborra: a helyettesekből kinevezettek táborára és — nem szeretem ebben a vonatkozásban ezt a kifejezést, azonban már hallottam operálni véle — az extraneusok táborára oszlását — quod Deus avertat — önkénytelenül is elősegítik.

A kari harmónia féltő aggodalma — semmi más — adja kezembe a tollat, abból az alkalomból, hogy fentebb táplált aggályaimat fokozza Közlönyünk f. évi november havi számának szerkesztői üzenetek rovatában Kh. jelzéssel olvasható szerkesztői üzenet, mely többek között a legutolsó közjegyzői kinevezést kommentáló közleményeket registrálja. Félreértések kikerülése végett hangsúlyozom, hogy Közlönyünkkel való vonatkozásban nem magát a szerkesztői üzenetet egészében sérelmezem, nem is magát az alábbiakban kifogásolt részét, tudva azt, hogy az Közlönyünkkel vonatkozásban távolról sem hozható, csupán a kifogásolt rész fenntartás és megjegyzés nélküli registrálásának tényét.

A hivatkozott szerkesztői üzenetben foglaltak szerint egy meg nem nevezett lap egy nyílt levelet közölt volna, melyet állítólag 8 helyettes küldött volna be a lapnak. „A nyílt levél szerint a

közjegyzői kar sérelmére és a régi és hosszú idő óta soron lévő közjegyzőhelyettesek háttérbe szorításával ismét egy gyakorló ügyvéd részesült kinevezésben, aki egyébként közepes képzettségű jogász.“ Sajnos, nem sikerült az idő rövidsége miatt az állítólagos nyílt levélre vonatkozóan hiteles tényállás birtokába jutnom, sehogy sem tudom és nem akarom azonban elhinni, hogy a helyettesi kar akár egy, vagy bármennyi tagjától is ily tartalmú, magát a miniszteri kinevezés tényét is dezavualó nyílt levél akár hova intézetten is nyomdafestéket látott volna, melyről — ha az valóban megjelent — mint az új kollegához intézett szokatlan üdvözlési módról, meggyőződésem szerint a kar minden egyes tagjának véleménye elítélő lehet annál inkább, hogy immár kartársunknak tekintendő kollegájuk személye, eddigi működésének közelebbi ismerete nélkül még minősítésére is vállalkoztak minden ehhez való jogcím nélkül. Biztosra veszem, hogy a nyílt levélre való erélyes cáfolat a helyettesi karból rövidesen napvilágot fog látni, amit én igen nagy megnyugvással és örömmel fogok üdvözölni.

Ha feltevésemben mégis csalódnék, az a tiszteletteljes kéresem Közlönyünk nagyrabecsült szerkesztőjéhez, hogy a nyílt levélre térjen vissza, a való tényállás kérdésében tájékoztassa olvasóit s amennyiben az ismeretlen lap fantáziájának szüleménye volna a nyílt levél, éppen a helyettesi kar érdekében ezt a körülményt is registrálja, ha pedig az a közölt tartalommal tényleg megjelent volna, szokott tárgyilagosságával a kari harmónia mindenek felett való érdekéből és közjegyzői ethikai vonatkozásában foglaljon állást e kérdésben. Szükséges ez a nyílt levélnek a Közlönyben elnyert publicitása után ugyanott és ugyanolyan publicitással úgy új kollegánknak a kar előtti rehabilitációja végett, mint kívánatos és üdvös a kari kollegialitás szempontjából. Nincs kétségem az iránt, hogy Közlönyünk sem fogja helyeselni a nyílt levelezés illetlen módját, még kevésbé az abban foglaltakat.

Ezzel kapcsolatban legyen szabad — nem a szóban forgó kollegánk személyes védelmében, melyre illetéktelen is vagyok, kollegánknak sincs arra szüksége — a tárgyilagosságot kereső olvasó részére a megfelelő vélemény alkotáshoz adatként közölnöm, hogy bár nincs szerencsém legutóbb kinevezett kollegánkat személyesen ismerhetni, mint a szomszéd vármegyében az ügyvédi pályán hosszabb időt elöltöttek tudomásom van arról, hogy új kollegánk azon szűkebb hazájában, hol eddig ügyvédi gyakorlatot folytatott, sőt működési területén túlmenően is, úgy egyénileg, mint ügyvédi

pályáján és minden más közvonatkozásban társadalmunknak, az ügyvédi karnak egyik legmegbecsültebb és legismertebb tagja volt, megvan tehát a biztató remény és minden előfeltétel, hogy új kollegánk a közjegyzői karnak is olyan tagja leszen, ki hivatását a közjegyzői követelmények minden vonatkozásában maradéktalanul fogja betölteni, igazolva az igazságügyminiszter úr azon elvi álláspontját, melynek éppen a helyettesi kar előtt is kifejezést adott, miszerint: „az utánpótlásnak megfelelő szakemberekből kell történni, ez azonban nem jelenti azt, mintha a közjegyzőség zárt kaszt volna, amelybe karon kívüliek nem kerülhetnek be.“

Visszatérve a kinevezések alkalmából Közlönyünk közleményeire, registrálásaira és kommentárjaira, minden nemes szándék elismerése mellett is meggyőződésem viszont az is, hogy Közlönyünk ismert elvi álláspontjának érvényesítésére a gyakorlatban ezer és egy mód és alkalom kínálkozik az új kinevezések választotta alkalmakon kívül is, Közlönyünk hasábjain is, mely más alkalmaknál a mégis csak szükségét érzett személyi kérdés kikapcsolásának leszögezése is feleslegessé válik, mellőzve azért az inkriminált közlemények ellen még igen sok felhozható érvet és indokot éppen a kari harmónia érdekében, mert kerülni kívánom még a látszatát is annak, hogy nem ennek féltése és szolgálata a célo, végezetül az volna a tiszteletteljes indítványom Közlönyünk általam igen nagyra becsült illetékeseinél: éljen a kínálkozó ezer és egy alkalommal, keressen még annyi új teret az elvi álláspontnak a gyakorlatban érvényesíthetésére, csupán a kinevezéseknél kínálkozó alkalmat — melynek post festa jelentősége és vajmi kevés és amelynek igénybevétele többet árt, mint használ a karnak — mellőzve jövőben az alig elvehető személyi él miatt, végeredményében tehát a kari harmónia érdekében is.

Teszem indítványomat a hivatkozott szerkesztői üzenet megjelenése alkalmából és az abban foglaltak hatása alatt is abban a reményben, hogy ha az csak kis mértékben is honorálásra talál, céloamat jelen soraimmal máris elértem és velök a kari harmónia, a kollegaritásnak tettem nem haszontalan szolgálatot.

Kovács Géza dr.
mezőkövesdi kir. közjegyző.

* * *

A fenti cikkben foglaltakra közreadjuk egyelőre a szerkesztőség álláspontjával is mindenben kongruáló alábbi válaszközle-

ményt azzal, hogy az ebben nem érintett részletkérdésekre a közlöny legközelebbi számában még visszatérünk:

Közlönyünk közel négy évtizedes fennállása alatt eredeti célkitűzéséhez igyekezett közeledni s azoknak a jogpolitikai gondolatoknak a megvalósítására törekedett, melyek a közjegyzői intézmény életrehívásakor indokul szolgáltak. Az egyik cél — talán a legideálisabb — a különleges közjegyzői mentalitás megteremtése, ennek konzerválásával a kari színvonal emelése, a megindulásakor jelentkezett heveny „gyermekbetegségek“ leküzdése után egészséges közjegyzői közszellem ápolása, az esetleg kiütköző személyi és tárgyi hibák kiméretlen kigyomlálása. E cél megvalósítása érdekében propagáltuk külön közjegyzői nemzedék nevelésének szükségességét, elsősorban a közjegyzői családi légkörben e foglalkozás speciális hivatástudatával beoltott gyermekeknek a közjegyzői pályára való nevelésével, azután pedig az ügyvédi karnak a perenkivüli jogszolgáltatásra hivatást érző tagjainak a helyettesi pályán eltöltött bizonyos szolgálati idő után a kinevezés feltétlen bekövetkezésének biztos ígéretével a pályára való hivatása útján. A helyetteseknek gondtalan és családalapításra alkalmas existenciát kell biztosítani, ezzel a helyettesi pályát kívánatosá tenni, a legjobb, a közjegyzői pályára legalkalmasabb jogászokat nevelni és ezzel a közjegyzői kart folytonosan nemesíteni, vagyis programmunk volt a közjegyzői eugenika. E program megvalósítása érdekében, mint természetes következményt, hirdettük, hogy közjegyzővé csak az legyen kinevezhető, aki közjegyzői gyakorlatot már szerzett, úgy, amint az az 1874. évi alaptörvényben kodifikálva volt, mert évtizedes megállapítás, hogy a közjegyző működése nemcsak a különleges jogszabályok egész sorozatának biztos ismeretét kívánja meg, hanem az alaki kellek, formaszabályok betartásának olyan fokú biztonságát, melyet csak gyakorlat útján lehet megszerezni. Ezzel a kötelező gyakorlati idő kívánásával a közjegyzői pályára hivatást érző egyetlen ember előtt sem zárjuk le a sorompót, mert mindenki jöhet a pályára, ha előzőleg megvan a „klinikai“ gyakorlata. Ha pedig bármely okból a kötelező gyakorlati idő előírható nem lenne, úgy feltétlenül szükséges a közjegyzői szakvizsga rendszeresítése, olyképpen, hogy csak e szakvizsgát sikerrel letett egyén nevezhető ki (amint ezt a közigazgatási szakvizsga kívánja). S mindig az volt az álláspontunk, hogy a közjegyzői hivatás nem lehet egymás közpálya lezárása utáni pihenő, s nem lehet kiváló politikai, társadalmi, vagy családi összeköttetések természetes következ-

ménye, hanem megfelelő gyakorlati idő alapján megszerzett képességek birtokában magas igazságügyi feladatok elvégzésére hivatott kötelesség.

Ezért tesszük meg minden extraneus kinevezésénél ezeknek az elvi szempontjainkkal egybehangzó megjegyzésünket, minden személyes támadás és kiélezés nélkül. Ha a kívülállókból kinevezett közjegyző működése megfelelő, ha az illetőben meg van a kari szolidaritás érzése, akkor a kartársi szeretet elfelejti a születési hibákat és nem követel helyettesi öspróbát. Nincs különbség és nincsen külön klasszifikálás a tekintetben, hogy valaki helyettesből, vagy főispánból lett-e közjegyző. A fenti cikkek ilyen megállapításai tévesek.

Elvi álláspontunk helyességének támogatására más adatokat is felhozhatnánk és érdekes statisztika az, mely megállapítja, hogy a fegyelmi ügyek anyagát elenyészően csekély számban szolgáltatják a helyettesekből lett közjegyzők.

Ki fogunk tartani a fenti cikk dacára is — melyet az ellentétes vélemény meghallgatásának kötelezettsége címén közlünk — elvi álláspontunk mellett és a megalkotandó közjegyzői reform egyik pilléréként akarjuk lerakni a közjegyzői kinevezés előtti kötelező helyettesi gyakorlatot és bizonyos helyettesi idő eltöltése után leteendő közjegyzői szakvizsgát. (drkz.)

Közlemények.

Kinevezések. Az igazságügyminiszter *Vitányi Iván dr.* bácsalmási kir. közjegyzőhelyettest a *Sarló Vendel dr.* elhalálózásával megüresedett abaújszántói állásra, *Molnár Kálmán dr.* budapesti kir. közjegyzőhelyettest a *Szikszón* újonnan rendszeresített állásra királyi közjegyzőkké kinevezte.

Halálozás *Tápay Károly dr.* jászapáti kir. közjegyző december hó 27. napján Budapesten váratlanul elhalálozott. A magyar közjegyzői karnak egy fiatal és rokonszenves tagja tért át vele az örök küzködés földjéről az örök béke honába. Mint mezőcsáti helyettest 1932. év április havában nevezték ki Mezőcsátra kir. közjegyzővé, ahonnan rövid idő múlva, ugyanannak az évnek szeptember havában Jászapátiba helyezték át. Alig öt évi fiatalos tett erővel, értékes lelki tulajdonságokkal és komoly felkészültséggel folytatott közjegyzői műkö-

dés után tört váratlanul derékba egy sokat ígérő, értékes emberi élet. A váratlan elhalálozásról az egész magyar közjegyzői kar bizonyára osztatlan részvétellel vesz tudomást. A debreceni kamara a gyászbeszéd alkalmából a következő gyászjelentést bocsátotta ki: „A debreceni királyi közjegyzői Kamara és a területén működő királyi közjegyzők mély fájdalommal jelentik, hogy nagyrabecsült és szeretett kartársuk *Dr. Tápay Károly* jászapáti királyi közjegyző folyó hó 27-én éjjel hirtelen meghalt. Őszinte szívvel gyászoljuk őt s emlékét igaz kegyelettel őrizzük! Debrecen, 1937. december 28. Áldás emlékére!”

Felsőházi tagválasztások. A törvényhatóságok és az érdekképviselők részéről választott felsőházi tagok egy részének mandátuma lejárván, az új választásokat november és december hónapban ejtették meg. Ezek rendjén a kir. közjegyzők sorából megválasztották rendes tagokká *Lázár Ferenc dr.* budapesti kir. közjegyzőt Budapest székesfőváros törvényhatósága részéről, *Endrey Antal dr.* orosházi kir. közjegyzőt Hódmezővásárhely város törvényhatósága részéről, *Plihál Viktor dr.* volt kir. közjegyzőt Zala vármegye törvényhatósága részéről, póttagokká *Miskolczi Pál dr.* berettyóújfalvi kir. közjegyzőt Bihar vármegye törvényhatósága részéről, *Somogyi Béla dr.* budapesti kir. közjegyzőt Budapest székesfőváros törvényhatósága részéről.

Az ügyvéd vizsgáló bizottság új elnöke. *Degré Miklós* a budapesti királyi ítélőtábla elnöke nyugalomba vonulásával, az országos bírói és ügyvédi vizsgáló bizottság elnöki állásáról is lemondván, az igazságügyminiszter a bizottság új elnökévé *Finkey Ferenc dr.* m. kir. koronaügyészt nevezte ki. A bizottság új titkára *Zsindely László dr.* a budapesti ítélőtábla elnöki titkára lett.

A nyugdíjintézet ülései. A kir. közjegyzők és közjegyzőjelöltek nyugdíjintézetének intézőbizottsága december hó 17. napján *Fekete László dr.* elnöklete alatt ülést tartott. December hó 14-én pedig az állandó ellenőrző bizottság *Balassa Lajos* elnöklete alatt fogantatosította a nyugdíjintézet ügy- és pénzkezelésének rendes negyedévi vizsgálatát.

A magyar ügyvédi kar új képviselői. Az új ügyvédi rendtartást életbeléptető 24000/1937. I. M. rendelet alapján az ország összes ügyvédi kamarái és az ügyvédi kamarák országos bizottsága a tisztikart, a választmányt s a különböző kamarai bizottságok tagjait megválasztó közgyűléseiket még ebben az évben kötelesek voltak megtartani. E rendelkezésnek következté-

ben a választásokat már megejtették s ekként a magyar ügyvédi karnak új képviselői várják az új rendtartásnak 1938. évi januárius hó 1. napján minden vonalon leendő életbelépését. Az új szervezetek legelőkelőbb tisztsége kétségtelenül az ügyvédi kamarák országos bizottságának elnöki állása, amelyre Kövess Bélát a budapesti kamara volt és új elnökét, a magyar ügyvédi kar egyik igen nagyértékű s méltán általános rokonszenvennek örvendő tagját választották meg. Elnökhelyettes lett Nyári Béla a kalocsai kamara elnöke. Az egyes kamarák vezető tisztségeire vonatkozó választások eredményei a következők: Budapest: elnök: Kövess Béla, elnökhelyettesek: Blauner Mór, alsóvizsokai Gerlóczy Endre, főtitkár: Melzer István, titkárok: Ács Jenő, Bátyka Zoltán. Balassagyarmat: elnök: Paczolay Zoltán, elnökhelyettes: Kovács Lajos, titkár: Petrovics Rudolf. Debrecen: elnök: Fráter Pál, elnökhelyettes: Hegedűs Jenő, titkár: Kovács Béla Artur. Eger: elnök: Petró Kálmán, elnökhelyettes: Schwartz Arthur, titkár: Erlach Sándor. Győr: elnök: Drobni Lajos, elnökhelyettes: Haan József, titkár: Galba Béla. Kalocsa: elnök: Nyári Béla, elnökhelyettes: Máté-Tóth Jenő, titkár: Baranyai Lajos. Kaposvár: elnök: Zsobrak János, elnökhelyettes: Bodrogi János, titkár Boross István. Kecskemét: elnök: vitéz Márkus Ferenc, elnökhelyettes: Nóta István, titkár: Máté József. Miskolc: elnök: Holländer Béla, elnökhelyettes: Molnár József, titkár: Forgács Dezső. Pestvidék: elnök: Aradi Béla, elnökhelyettes: Romy Arisztid, titkár: Ládai Győző. Pécs: elnök: Piacsek Zoltán, elnökhelyettes: Radnai Emil, titkár: Frankó Zoltán. Sopron: elnök: Östör József, elnökhelyettes: Márkus Ferenc, titkár: Brunner Emil. Szeged: elnök: Széll Gyula, elnökhelyettesek: Pap Róbert és Tóth Imre, főtitkár: Hajnal István, titkárok: Biró Sándor és Kersch Ferenc. Székesfehérvár: elnök: Löwy Károly, elnökhelyettes: Szász Ferenc, titkár: Holly Géza. Szolnok: elnök: Kiss Ernő, elnökhelyettes: Mandel Sándor, titkár: Császy Ferenc. Szombathely: elnök: Náray-Szabó László, elnökhelyettes: Mayer Guari Ferenc, titkár Esső Sándor. Zalaegerszeg: elnök: Udvardi Jenő, elnökhelyettes: Fábian Zsigmond, titkár: Bozzay Jenő.

Felügyeleti vizsgálatot elrendelő végzés ellen fellebbezésnek nincs helye. Az egyik kir. közjegyzői kamara felügyeleti vizsgálatot rendelt el. A végzés ellen fellebbezéssel éltek, amely fellebbezést a kir. Kuria kisebb fegyelmi tanácsa Kft. 300/2/1937. számú végzésével hivatalból visszautasította, lényegileg a következő indokolással: Fellebbezők a közjegyzői kamarának azt a

végzését támadták meg fellebbezéssel, amellyel az ellenük fennforogni látszó és az 1936. évi III. t. c. 56. §-ának utolsó bekezdése értelmében a kir. közjegyzőkre és közjegyzőhelyettesekre is megfelelően alkalmazandó ugyanezen törvény 5. §-ába ütköző fegyelmi vétség miatt a törvény 32. §-ának első bekezdése alapján a fegyelmi eljárást megelőző felügyeleti vizsgálatot elrendelte. Az 1886. évi VII. t. c. 11. §-ának első bekezdése értelmében a kir. közjegyzői kamara határozatai ellen, ha csak nem végérvényesek, a kézbesítéstől számított 15 nap alatt ugyan jogorvoslatnak van helye, de jelen esetben ez a rendelkezés alkalmazást nem nyerhet, mert a felügyeleti vizsgálat elrendelése az 1936. évi III. t. c. 32. §-ának első bekezdése alapján történt és így a jelen esetben a fellebbezés, helyesen felfolyamodás megengedhetőségének a kérdésében is ennek a törvénynek a vonatkozó rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni. E törvény 43. §-a értelmében azonban az eljárás során hozott elsőfokú határozat ellen felfolyamodásnak csupán az ott említett esetekben van helye, amelyek közé a fegyelmi eljárás megindítása előtt szükséges felügyeleti vizsgálat elrendelését tartalmazó határozat nem tartozik, miért is az ellene beadott és ezek szerint a törvény által kizárt felfolyamodásokat, a fenti törvény 30. §-a értelmében ebben az eljárásban is alkalmazandó Bp. 389. §-ának első bekezdése alapján hivatalból vissza kellett utasítani. Igaz ugyan, hogy az 1936. évi III. t. c. 43. §-a mindenütt a fegyelmi bíróság és nem a felügyeleti hatóság határozatairól tesz említést, azonban ennek a §-nak a rendelkezéseit alkalmazni kell nyilván a felügyeleti hatóságnak a fegyelmi eljárást megelőző felügyeleti vizsgálat elrendelését tartalmazó határozatai ellen irányuló jogorvoslatok megengedhetőségének a kérdésében is, mert akkor, amidőn a fenti törvény a 43. §. helyes értelme szerint a jogorvoslatot a fegyelmi eljárást elrendelő végzés ellen kizárja, nyilván annál kevésbé állhatott a törvényhozó szándékában azt a fegyelmi eljárás megindítását szükségképen megelőző felügyeleti vizsgálatot elrendelő határozat ellen megengednie.

Anachronizmus. Az anyagi igazságnak és a bizonyítékok szabad mérlegelésének joggyakorlati korában a letűnt idők elavult mezében mutatkozik a gyulai törvényszéknek Közlönyünk novemberi számában 147. sz. a közölt végzése, amelyet egyrészt jogilag indokolatlannak, másrészt jogszabályainkkal ellenkezőnek tartok. Jogilag indokolatlan azért, mert a házastársak csak egyikük tulajdonát képező ingatlanokat eo ipso közösen haszon-

élveznek. Azoknak hasznai közszerzemények, még abban az esetben is, ha azok csak az egyik házastársnak saját külön vagyona. Jogsabályainkkal ellenkező azért, mert a férjet eo ipso megilleti a feleség által megvett ingatlan fele részének a tulajdonjoga. Nincs tehát semmi ész-, sem jogszerű oka, sem ész-, sem jogszerű célja annak, hogy valamely ingatlan a feleség külön a tulajdonjogát, a szerződés megkötésénél jelenlévő férj pedig annak csak haszonélvezeti jogát szerezzék meg. És még kevésbé van ok arra, hogy az eladók a tulajdonjog eladásával abból a haszonélvezeti jogot külön válasszák és azt külön a férjnek adják el, mert hisz kétségtelen, hogy rájuk nézve az eladás folytán teljesen közömbössé válik az eladott ingatlannal járó jogok mikénti gyakorlása. Az ilyen értelmetlen és érthetetlen jogmegosztás különben, tapasztalatom szerint, az anyagi jog szempontjából is hiányos szokott lenni, amennyiben a hasonló szerződésekben nem szokott megjelölve lenni, hogy külön-külön mennyi a tulajdonjognak és mennyi a haszonélvezeti jognak az ára úgy, hogy tulajdonképpen a vétel tárgyaira nézve nincs meg a külön-külön megegyezés s ez okból is az ilyen szerződéseket nem lehet jogilag létrejöttnek, tehát semmiseknek kell tekinteni. A tulajdonjognak és a haszonélvezeti jognak, látszólagos, de jogilag indokolatlan és jogellenes megosztása, tehát nyilván csakis a szerződés szerkesztő által kitalált rabulisztika azzal a távolabbi célzattal, hogy a feleség korábbi elhalálozása esetén a túlélő férjnek haszonélvezeti joga legyen. Az ilyen adásvételi szerződés szerkezetnek, ennél fogva nyilvánvaló oka és célja, hogy a házastársak közötti megegyezés érvényességéhez szükséges közjegyzői okirat felvétele mellőztessék, ami ismét alapul szolgál arra, hogy a szerződést az alaki jog szempontjából semmisnek tekintsem. Sőt még ennél súlyosabb rabulisztikai esetekre mutathatók rá, amidőn a vevő házastársak adásvételi szerződésekben egymás javára egymás halálától kezdődőleg haszonélvezetet engednek közjegyzői okirat és a halál esetére szóló végintézkedésekre nézve megszabott ünnepélyes alakszerűség nélkül. Minde hiányok és szabálytalanságok ellenére a telekkönyvi hatóságok — sajnos — helyt szoktak adni ilyen szerződések bejegyzésének, holott igen gyakran lényegtelen körülményekben hajszálhasogató pedantériából elutasító végzéseket hoznak, ahol arra komoly ok nincs. Dr. Fésüs György, Cegléd.

Osztályrabocsátás külön okiratba is foglalható. Az örökösödési eljárás 60. §-ának világos szövege szerint ugyan nem vitás,

a gyakorlatban azonban többször vitássá lett az, hogy a kir. közjegyző az örökösök, vagy örökhagyó özvegye részéről kiegyenlítő értéként történt osztályrabocsátásról jogosult-e külön okiratot készíteni, vagy pedig e tárgyban csak külön jegyzőkönyvet szerkeszthet. Ha az érdekeltek kifejezetten kívánják, abban az esetben a hivatkozott §. értelmében természetesen külön jegyzőkönyvet kell szerkesztenie. Ilyen kívánság nélkül azonban a kir. közjegyző elhatározásától és az eset körülményeitől függ a felek megállapodásának mely formában való írásba foglalása. Egy hagyatéki ügyben a felek kifogásolták, hogy a kir. közjegyző nem külön jegyzőkönyvet, hanem külön okiratot készített. A budapesti központi királyi járásbíróóság 581219/3/1937. számú végzésével az okirat díjait a kir. közjegyző kérésére a 60600/1926. I. M. rendelet díjtételei alapján megállapította azzal, hogy a kir. közjegyző jogosult volt a felek megállapodásait külön okiratba foglalni. A végzés ellen a felek felfolyamodással éltek, amelynek azonban a budapesti kir. törvényszék, mint polgári felfolyamodási bíróság 26. Pf 10476/1937 számú végzésével helyet nem adott s a megtámadott végzést helybenhagyta. Megállapította a másodbírói végzés, hogy a felek, ha külön nem is, de a külön okirat aláírásával annak elkészítésére megbízást adtak, ezért az okiratért pedig a 60600/1926. I. M. rendelet szerint külön díjazás jár, amelyet a feleknek a hagyaték tárgyalási díjakon felül viselniük kell.

Végrendelet kihirdetésének mellőzése. A budapesti kir. törvényszék, mint polgári felfolyamodási bíróság 21. Pf. 13828/8/1937. számú végzésével egy végrendelet kihirdetésének mellőzését rendelte el az alábbi, a tényállást is megvilágító indokolással: „Az iratokból megállapítható, hogy örökhagyó két végrendeletet hagyott hátra, az egyiket a kir. közjegyző szabályszerűen kihirdette, a második kihirdetésére vonatkozólag azonban a bíróság utasítását kérte, mert annak zárt borítékján örökhagyó kezétől eredő azon feljegyzés volt, hogy ez a végrendelet csak özvegyének halála után bontható fel. Igaz, hogy az Öe. 24. §-a akként rendelkezik, hogy az örökhagyó által készített összes végrendeleteket ki kell hirdetni, a kir. törvényszék jelen esetben azonban mégis úgy találta, hogy az utóbbi végrendelet kihirdetése mellőzendő. Örökhagyónak szabadságában áll ugyanis, hogy a végrendeletet, amelyet alkotott, megsemmisítse, hatályon kívül helyezze, sőt végrendeletet egyáltalában alkotnia sem kell. Nem vitatható el tőle tehát az a jog sem, hogy végrendeletének nyil-

vánosságra hozatalát bizonyos időhatározástól tegye feltételezetté. Hogy ezen rendelkezés az anyagi jog szerint érvényes-e, vagy sem, azt a kir. törvényszék felfogása szerint a perenkívüli örökösödési eljárás keretén belül eldönteni nem lehet. Amennyiben örökhagyónak fentebbi rendelkezését valamely örökös magára nézve sérelmesnek tartja, módjában lesz az ellenérdekű örökösökkel szemben jogait a törvény rendes útján érvényesíteni.“

Felhívás. A Magyarországi Kir. Közjegyzők Országos Egyesülete ezúton is felhívja mindazokat a kir. közjegyzőket és helyetteseket, akik az 1937. évi, esetleg még az előző évekből származó tagsági díjakkal hátrálékban vannak, hogy a megfelelő összeget az egyesületi pénztáros részéről megküldött postatakarékpénztári befizetési lapon, vagy bármely postahivataltól beszerezhető zöld bianco befizetési lapon a 41951. számú csekkszámára sürgősen befizetni sziveskedjenek, mert ellenkező esetben az egyesület kénytelen lesz a hátrálékokat postai megbízás, esetleg peres, úton behajtani s nagyobb hátrálék esetén a tagsági díj ellenében járó közlöny további expedálását is beszüntetni.

Rendeletek.

34000/1937. I. M. sz. Vagyonváltságföldből juttatott ingatlan tulajdonjogának telekkönyvi bekebelezése és ellenértékének jelzálogjogi biztosítása.

40000/1937. I. M. sz. A telepítésről és más földbirtokpolitikai intézkedésekről szóló 1936. XXVII. törvénycikk végrehajtásához szükséges telekkönyvi szabályok.

41000/1937. I. M. sz. Az 1936. XXVII. t. c. alapján birtokot szerző halála esetére az örökösödési eljárás szabályainak megállapítása.

42000/1937. I. M. sz. A telepítésről és más földbirtokpolitikai intézkedésről szóló 1936. XXVII. t. cikkel a kir. ítélőtábla hatáskörébe utalt ügyekben az eljárási és ügyviteli szabályok megállapítása.

2400/1937. P. M. sz. Az illeték és adótartozások ingatlannal kiegyenlítése tekintetében fennálló rendelkezések végrehajtása.

33868/1937. I. M. sz. Szikszón kir. közjegyzői állás rendszeresítése.

Jogi- és illetékügyi irodalmi szemle.

Magyar Jogi Szemle (XVIII. kötet, 10 szám.) Töreky Gézának a m. kir. Kuria új elnökének és Lang-Miticzky Ernőnek a budapesti ítélőtábla új elnökének székfoglaló beszédét közli első helyen ez a szám, majd folytatólag cikkeket Szrubián Dezső, Schmidt Ádám, Szádeczky-Kardos László, Arató István és Menezser Károly tollából. Az utóbb említett cikkíró az 1848. évi III. 19. §-a rendelkezései szerint felállítani rendelt

államtanács kérdését tárgyalja s a külföldi államjogrendszerek hasonló intézményeinek ismertetése után arra a végső eredményre jut, hogy ha az államtanács tervezői előtt külföldi minták lebegtek is, a törvényben a magyarságnak az a régi törekvése vált valósággá, hogy a közigazgatás irányítása Magyarországon székelő és a magyarság szükségleteit szem előtt tartó legfőbb konzultatív szerv tanácsadása mellett történjék. Az államtanács felállítására akkor a függetlenségi harc, majd az abszolútizmus miatt nem került sor s az alkotmányosság helyreállítása után a törvényhozásban semmi komoly törekvés nem jelentkezett egy ilyen központi szerv felállítására. Egy ilyen legfelsőbb konzultatív szervnek felállítása, amelynek főfeladata volna a közigazgatás egységes irányítása, ma is megfontolást érdemelne. Szemle, Irodalom, Előadások, és Külföldi Jogélet rovatok közleményei adják a további tartalmát ennek a számnak, amelynek mellékletei a különböző döntvénytári füzetek.

Polgári Jog. (XIII. évfolyam, 10. szám.) René Mettetal párizsi ügyvédnek a francia devalorizáció és a nemzetközi szerződésekről írott érdekes cikke vezeti be e tartalmas szám cikkeinek sorozatát. Hasonlóan igen érdekes és értékes Nizsalovszky Endre dr. egyetemi tanárnak a jelzálogjog alapítása a kényszeregyességi kérvény beadása után címen írott cikke. A nemzetközi jog forrásai és a magánjog címen Váli Ferenc dr., Lemondás az igazgatósági tagságról címen pedig Oppler Emil dr. írtak még ebbe a számba cikkeket. Folytatólag következnek a Jogalkotás, Joggyakorlat, Ügyvédség, Jogélet és Irodalom című állandó rovatok közleményei, amelyeket többek között Vági József dr., Munkácsi Ernő dr., ifj. Szigeti László dr., Sárkány Lajos dr., Kende Ernő dr., György András, Leopold Elemér dr. és Zajtay Imre dr. írtak.

Az Ügyvéd (IX. évfolyam, 11. szám) Ennek a számnak cikkírói: Szegő Ferenc dr. a folyóirat felelős szerkesztője, Kelemen Mózes dr., Forgács Dezső dr. és Rényi Tibor dr. Igazságügyi sérelmek és panaszok című rovatban egész sorozatát hozza ez a szám is a meg nem szűnő igazságügyi anomáliáknak. Az ügyvédtársadalom hírei című rovat az ügyvédi vonatkozású eseményekről számol be.

Illetékügyi Közlöny (XII. évfolyam 10. szám.) Sárfy Aladár közigazgatási bíró a Pp. 77. és 78. §-ain alapuló pertársi viszony kihatása az illetékalap megállapítására címen, Krausz Béla dr. ügyvéd pedig Az építési vállalkozási megállapodások jogügyleti illetéke címen írtak a számba cikkeket. A szám további tartalmát a szokott rovatok, Szemle, Illetékügyi törvények és rendeletek, Irodalom és Szerkesztői üzenetek változatos közleményei adják. A számnak külön melléklete ezúttal is az Illetékügyi Joggyakorlat című, a közigazgatási bíróság legújabb elvi jelentőségű határozatait közlő füzet.

Joggyakorlat.

Magánjog.

199. Az örökségről való lemondást azon a címen, hogy az örökgyó haláláig vagyoni viszonyai lényegesen változtak, megtámadni nem lehet, mert a szülők vagyonszerzése olyan eshetőség, amivel a lemondás megtörténtekor számolni kellett, amit igazol az is, hogy az okirat erre vonatkozó kizáró rendelkezést nem tartalmaz. (K. P. I. 2517/1937.)

200. Örökgyónak végrendelete nem sajátkezű irásának befejezésével, hanem végrendeleti tanuk alkalmazása esetén a tanuk aláírásával tekintendő befejezettnek s így a végrendelet kelte nem az örökgyó aláírása előtt szereplő, időpont, hanem a tanu záradék aláírásának időpontja. (K. P. I. 2469/1937.)

201. A kifejezetten ajándékozási szerződésnek megjelölt okiratban annak a kiemelése, hogy a megajándékozott már közel egy éve gondozza az ajándékozót s vezeti annak gazdaságát: csupán az ajándékozás indokának megjelölése s nem pedig olyan ellenszolgáltatás, amely az ügyletet visszterhessé teszi. Annak a jövőre való kikötése pedig, hogy a megajándékozott az ajándékozót gondozni és ápolni tartozik, szintén nincs ellentétben a juttatás ingyenességét kifejezésre juttató megjelöléssel, aminthogy a meghagyással kapcsolatos ajándékozás (donatio sub modo) a jogügyleteknek szokásos és általánosságban a közönséges ajándékozással azonos szabályok alá eső faja. (K. P. I. 2959/1937.)

202. Csupán az örökgyó házastársa, ivadéka és ivadékainak házastársa azok, akik, amennyiben az örökgyótól élők közötti ingyenes juttatást kaptak, egymás között a juttatások sorrendjére való tekintet nélkül felelősek a köteles részre jogosult kielégítéséért. (K. P. I. 2959/1937.)

203. Köteles rész az arra jogosultat minden tehertől s így az özvegyi jogtól mentesen illeti meg, amennyiben a köteles résznek ily módon való kiadása mellett az özvegyi jognak törvényes legkisebb értéke sérelmet nem szenved. Ennek megállapítása szempontjából az özvegynek az élők között ingyenes juttatással kapott vagyonát is figyelembe kell venni, mert csak így lehet az özvegygyel szemben is hatályos az a védelem, amelyben őt, a kötelesrész köteles részének élők között való ingyenes juttatásokkal történő csorbítása ellen részesíteni kívánta. Az özvegyi jog tör-

vényes legkisebb mértékének meghatározása szempontjából nem jöhetnek viszont figyelembe azok az élők között való ingyenes juttatások, amelyben mások az örökgyótól ennek az özvegygyel való házasságkötés előtt részesültek. (K. P. I. 2959/1937.)

204. A Polgári jogi határozatok tárába felvett 807. számú elvi határozat szerint az öröklésről az örökgyóval szemben történt lemondás a végrendeleti juttatás elfogadását is kizárja, ha az erre vonatkozóan létrejött szerződésben a lemondónak azok az örökösök is résztvettek, akiknek javára a lemondás történt. (K. P. I. 990/1937.)

205. Az ideiglenes törvénykezési szabályok I. részének a joggyakorlat által törvényerejű jogszabályként alkalmazott 4. §-a szerint a kötelesrészre jogosult leszármazók a felmenők tékozlása esetében törvényes osztályrészüket (köteles rész) zárlat által biztosíthatják. Ez a jogszabály ma is hatályban van s nincsen ennek olyan jogszabályszerű módoszata, amely szerint a leszármazóknak a zárlat kérésére vonatkozó joga attól volna függővé tehető, hogy a tékozló ellen annak gondnokság alá helyezése iránt eljárás inditassék. (K. P. I. 1881/1937.)

206. Az általános birói gyakorlat szerint a végrendelet megtámadására csak az jogosult, akit a megtámadott végrendelet hiányában öröklési jog megilletne, mivel pedig a korábban alkotott végrendelet hatályának visszaállítása a törvényes örökösödési jog érvényesítését kizárná, s mert az utóbbi a végrendeletben megnevezett utóörökös sem érvényesíthet több jogot, mint amit részére a megtámadott közvégrendelet biztosít, meg kellett állapítani, hogy felperest a végrendelet megtámadása tekintetében keresetőségi jog meg nem illeti. (K. P. I. 1990/1937.)

207. Anyagi jogszabály, hogy a szerződést megtámadhatja az a fél, aki szerződési nyilatkozatának megtételekor lényeges tévedésben volt, vagy tévedését a másik fél okozta, vagy felismerhette, vagy ha a másik félre a szerződésből ingyenes előny, vagy aránytalan nyereség háramlanék. (K. P. III. 1817/1937.)

208. A különvagyonna vonatkozó jog alapján a házasság ideje alatt szerzett vagyontárgyak az illető házastárs különvagyónát képezik. Ennek a jogelvnek helyes alkalmazása, hogy abból a pénzüsszegeből, amelyet a férj a feleséggel kötött házasságának fennállása alatt nyugdíjmegváltás címén felvett, a házasságkötés előtt eltöltött szolgálati időre aránylagosan eső rész a férjnek különvagyona s csupán az ezt meghaladó rész tekinthető közszerzeménynek. (K. P. I. 3214/1937.)

209. Általános szabály, hogy az özvegytől a férjével utoljára használt lakásnak s e lakás berendezésének használatát, amennyiben az az ő jogos szükségletének mértékét nem haladja meg, az *özvegyi jog megszorítása* esetében sem lehet elvonni. Ez alól az általános szabály alól nem kivétel az, ha az özvegy férje után özvegyi ellátást élvez. (K. P. I. 3214/1937.)

210. A méltányosság egymagában nem szolgálhat kötelezettségek alapjául, ha nem forognak fenn olyan ténykörülmények, amelyekből az anyagi jog szabályai szerint — esetleg a méltányosság követelményeinek figyelembe vételével — kötelezettség származhatik. (K. P. I. 1005/1937.)

211. Az örökös a reá háramlott hagyatéki vagyon erejéig örökös minősége alapján csak azokért a követelésekért felel, amelyek az örökös által kötött ügyletekből keletkeztek, amelyek tehát *hagyatéki terhek*. (Bp. T. XII. 10220/1936.)

212. A fizetési késelemben levő vevőknek az *adásvételi szerződés* nem biztosítja azt a jogot, hogy a befizetett részletek elvesztése mellett a szerződéstől tetszésük szerint elállhatnak, akként rendelkezik ellenben a szerződés, hogy ha a vevők az elmaradt havi részleteket 30 nap alatt nem pótolják, a szerződés hatálya megszűnik s a lefizetett összeg bánatpénzül szolgálhat. E vitás rendelkezés helyes értelme szerint és annak ellenére, hogy abban a bánatpénzről tévesen tétetik említés, jogvesztő kikötésnek minősül, amelynek alapján a fizetési késelem beálltával csak az eladó jogosult a szerződéstől elállani. (Bp. T. XII. 2911/1936.)

213. Aki adásvételi jogügylettel ingatlant szerez és a tulajdonjogot a maga javára telekkönyvileg bekebelezeti, *nem jóhiszemű szerző* akkor, ha a szerzéskor tudott arról, hogy az eladó azt az ingatlant korábban már eladta, ennél fogva türni tartozik, hogy a tulajdonjogot az első vevő javára telekkönyvileg bekebelezzék. (K. P. V. 2197/1937.)

214. Nem alkalmazható az a jogszabály, hogy a *tehermentesítési kötelezettség elmulasztása* esetén biztosítékul birói letétbe helyezendő készpénz összege az eladott ingatlan valóságos forgalmi értékét meg nem haladhatja, abban az esetben, ha valamely ingatlan kétszeri eladása közül a második eladás rosszhiszeműen történt és a második vevő az ingatlant ennek értékét meghaladóan terhelte meg. (K. P. V. 2197/1937.)

215. Az *előörökös özvegyének özvegyi joga* az utóörökléssel terhelt s ekként a hagyatékához nem tartozó vagyonra nem terjed ki. (K. P. I. 1651/1937.)

216. Az *örökbefogadási szerződés* biróilag kikényszeríthető

kötelmet nem létesít s az örökbefogadandó személyi tartása kötelezettségének elvállalásával nem azonosítható. A nem kötelezettségszerűen teljesített, hanem tisztán érzelmi okokból eredő önkéntes szolgáltatás történjék az bár rendszeresen és bármily hosszú időn át, jogi kötelezettséget nem létesít. (K. P. II. 2058/1937.)

217. A *házassági életközösségnek kölcsönös megszüntetésére vonatkozó megállapodás*, amely létesülhet akár szóval, akár közjegyzői okiratba foglaltan, a *jó erkölcsökbe nem ütközik* és a H. T. 77. §. a) pontjában meghatározott bontó okot meg nem valószínűsíti. (K. P. III. 5937/1937.)

218. Örökös kezesi kötelezettsége a hagyatéknak, illetve az örökséget elfogadó örökösnek a tartozása, mint ilyen *hagyatéki teher*, amelyért az örökséget elfogadó örökösök a hagyaték erejéig felelnek. (K. P. V. 2623/1937.)

219. A Kuria állandó gyakorlata szerint a kiskorúval kötött *örökbefogadási szerződést* a kiskorú nevében tett nyilatkozat érvénytelensége miatt csakis a kiskorú, illetve az örökbefogadott támadhatja meg. (K. P. I. 2714/1937.)

220. Hogy a *végrendelet kényszer címén megtámadható* legyen szükséges lett volna annak a bizonyítása, hogy alperesek örökhagyó kifejezett kívánságára nem hívtak hozzá orvost, s hogy ennek célja a végrendelet kikényszerítése volt. (K. P. I. 3249/1937.)

221. A *hagyaték erejéig történt marasztalás* helyes értelmezés szerint csupán az örökhagyóról örökösre háramlott hagyatéokra vezethető végrehajtásra nyújt jogalapot, nem pedig az örökhagyótól az örökösre nem szállott, az örökös saját vagyonára. Ha azonban az örökös a hagyatéki vagyont, vagy annak egy részét eladta, a végrehajtató nincs elzárva attól, hogy amennyiben a végrehajtást szenvedő örökösöknél még meglévő hagyatéki vagyontárgyak a végrehajtatók követelésére megfelelő fedezetet nem nyújtanának, követelésének nem fedezett részére a hiányzó hagyatéki vagyontárgyak értéke erejéig az örökös saját vagyonára is — az örökös feltétlen felelőssége esetén — végrehajtást vezethessen. (K. Pk. V. 4670/1937.)

222. A hagyatékhoz tartozó vagyonnak egészben vagy részben való elidegenítése esetén a hitelező az örökhagyóról az örökösre örökségképpen átszállott vagyontárgyak helyett az örökösnek egyéb vagyonában kereshet kielégítést úgy azonban, hogy a *kielégítés céljából igénybevett vagyon értéke a tiszta hagyatéknak az örökség megnyitakor volt értékét meg nem haladhatja*. (K. P. I. 442/1937.)

223. A közjegyzői okiratba foglalt megállapodásnak az a része, amely szerint a férj a feleség részére abban az esetben is vállalja a nőtartásdíj fizetését, ha a bontóperben a feleséget mondja ki a bíróság vétkesnek, sem törvénybe, sem pedig a *jó erkölcsökbe nem ütközik*, mert a nőtartásdíj fogalmi meghatározása szerint is a nő megélhetésének biztosítását célozza. E tekintetben a bontóperben fenntartással élni nem szükséges, mert az előzetesen kiállított okirat következtében e tárgyban a bíróság rendelkezése tárgytalanná vált s így e célból jogfenntartással élni szükségtelen. (K. P. III. 87/1937.)

Illetékjog.

51. A feltételesen illetékmentes és a bírósághoz bemutatott kereskedelmi levél tekintetében a felemelt illeték megtérítését az illetékfizetésre kötelezett fél a szerződő társától nem követelheti, mert a kirovársra ő maga szolgáltatott okot azzal, hogy az okiratot, mielőtt azt a periratokhoz becsatolta volna, illekekezésre be nem jelentette. (Közig. bir. P. IV. 2371/1937.)

52. A jogutódok illetékkötelezettsége csak abban az esetben áll fenn, ha az illetékkötelezettség tárgyául szolgáló vagyont örökölték. (Közig. bir. P. 9310/1935.)

53. Az olyan hagyomány, amelyet csak az örökös halála után kell kielégíteni, az örökösre nézve illeték szempontjából hagyatéki tehernek nem tekinthető. (Közig. bir. P. 244/1937.)

54. A törvényszerű legkisebb értéken alól csak abban az esetben lehet az illetékkötelezettség alapjául veendő értéket megállapítani, ha igazolják, hogy a bérjövdelem annak megállapításától az illetékkötelezettség keletkezéséig terjedő idő alatt azért csökkent, mert az ingatlan, vagy annak egy része lebontás, vagy elemi csapás által megszűnt. (Közig. bir. P. 10457/1936.)

55. Testvér részéről visszautasított végrendeleti örökrész nem a többi végrendeleti örökösök, vagy az örökhagyó törvényes örökösei, hanem az örökséget visszautasító testvér kiesése következtében az őt helyettesítő ivadékai részére nyílik meg. Ettől eltérő szerződés esetén az 1920. XXXIV. t. c. 84. §. 2-ik bekezdése értelmében az illető fél a szerzés jogcímének megfelelő, ebben az esetben tehát ajándékozási illetéket tartozik külön megfizetni. (Közig. bir. P. 20489/1934.)

56. Az örökösödési illeték törvényes kielégítési elsőbbsége a 8900/1934. M. E. sz. rendeletnek az 1920. XXXIV. t. c. 23. §-a helyébe lépő 1. §-ának 2. 3. 4. bekezdései szerint a hagyatéknak illetékkiszabás végett való bejelentésétől számított két évig tart. Ha pedig ez alatt a két év alatt az illetéket telekkönyvi bejegyzéssel is biztosítják, akkor a törvényes kielégítési elsőbbség a hivatkozott §. 5. bekezdése értelmében a 2 évi határidőn túl is fennmarad. Ellenben, ha az illetéket telekkönyvileg csak 2 év után biztosítják, akkor az illeték az ingatlan árverési vételárából csak a bekebelezett jelzálogjog rangsorában nyerhet kielégítést. (K. P. I. 2331/1937.)

A kir. közjegyzőhelyettesek és jelöltek állasközvetítését a Magyarországi Kir. Közjegyzőhelyettesek Országos Egyesülete látja el. (Cím: Gyöngyössy Arisztid dr. kir. közjegyzőhelyettes, Budapest, VIII., József-körút 2.)

Kéziratokat vissza nem küldünk s azok megőrzését nem vállaljuk.